

דן אלמגור:

„לבן גוריון היה, כנראה, חוש ריתמי!“

תארו לעצמכם קהל רוקד במועדוני הלילה לצלילה של מגילת העצמאות. מוזר? זה יכול לקרות בקרוב. עם העלאתה של ההצגה זוהי דמוקרטיה. הצימוק של ההצגה, המועלית על ידי צופי תל-אביב, הוא עריכתה של מגילת העצמאות לשיר. על פי מוסיקה של אורי קריב. שוחחתי על כך עם העורך ובעל הרעיון, דן אלמגור.

● זה לא חרשני מדי?

להיפך! אני מקווה שזה יהיה שלאגר, אם לא יאסרו את זה להשמעה מעל גליהאטר. גם כאן יכול להיווצר מצב אכסורדי: תארי לעצמך שיאסרו להשמיע ברדיו של מדינת ישראל את מגילת העצמאות! אבל אני מקווה שזה יצליח. זהו שיר קיצוני, העשוי לטפס לצמרת מיצעי הפיומונים. שערי בנפשוך את הקריין מודיעי: „מגילת העצמאות ירדה, השבוע, שני שלבים!“

● הצעד שלך נראה, במבט ראשון, פרובוקטיבי מעט. איך חרש מתגובות הריסות?

אני פשוט רואה את זה אחרת. מה קרוש לנו יותר ממגילת העצמאות? זה כמו שמחברים מנגינה לפסוקים משירי השירים. לא עשינו זאת במטרה פארודיסטית, ככלל לא, אם כי איני שולל פארודיות. עשינו זאת כיראת-כבוד כלפי הכתוב במגילה וערכה למדינה.

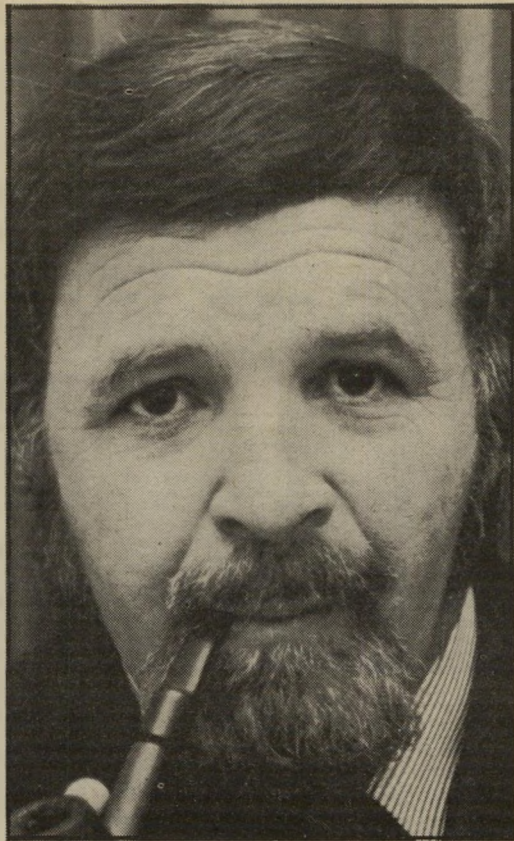
עשיתי דבר דומה בעבר, כאשר הסתמכתי על נאומי של מרטין לותר קינג וכתבתי את הלהיט יום יבוא במחזמר אל תקרא לי שחור.

אורחים רבים במדינה לא טרחו מעולם לעיין בפירוט במגילה, ואינם יודעים מה בריוק כתוב שם. דווקא הצלחה של השיר עשויה לגרום להם להתעניין בנושא. זה עשוי להסיט את תשומת-ליבו של הציבור למגילה, וזה רק לטובה. מובן שלקחתי בחשבון שיהיו אנשים שיבינו זאת פרובוקטיבית.

● איך נולד הרעיון?

מדובר על תוכנית שנתית של צופי תל-אביב. את השנה הזאת הוחלט מטבע האווירה והנסיבות, להקדיש לדמוקרטיה ולגיוענות. אז עלה בי הרעיון לקחת חמש-שש פסקות ממגילת העצמאות — לשיר את כל המגילה, זו כבר אורטוריה שלמה — ויצא השיר האנטי-גיועני הטוב ביותר שאני מכיר:

הרבר היחיד שנתר לי, היה לערוך את הפסקות לקצב של שיר, וגם זה לא היה קשה במיוחד. המרהים הוא, שמי שכתב את מגילת העצמאות — כך גוריון, אני חושב — היה לו כנראה חוש ריטמי נהדר!

שבח וייס:

„גם אחי מקניטים על כך שאני פרופסור!“

גמרנו עם הדוקטור, עכשיו תורו של הפרופסור! זוהי אחת ההתבטאויות הבולטות. ממנה ניתן ללמוד על הלך-הרוחות בוועידת חרות, בתנועה בכלל ואולי אף בפוליטיקה הישראלית הדיים. שוחחתי על כך עם פרופסור ידוע אחר הפועל בפוליטיקה הישראלית, הפרופסור וח"כ מיפגלת העבודה שבח וייס.

● מה היתה תגובתך הראשונה לשמע ההתבטאות הזו?

נו טוב, אין בריוק חידוש בכך שבפוליטיקה מעירים בעוקצנות כלפי נושאי תוארים אקדמיים.

● זה נפוץ גם במיפגלתך?

בוודאי, אין לכך בלעדיות לתנועת-החרות. דווקא בתנועתית היה הסיגנון הזה נפוץ בעבר. הרמות האידיאלית של חבר במיפגלת-פועלים היתה של איכר, או פועל, או של אדם שנשטש את ייבוש הביצות ועבודת-הקרקע לטובת המדינה.

דווקא בחרות העריכו, בעבר, תוארים. כל המנהיגות היתה של משכילים, בעיקר של עורכרדיין. הנה, בכנסת הראשונה ייצגו אותם הדוקטור יוחנן בארר, הדוקטור אריה אלטמן, הדוקטור שימשון יוניצמן, עורכרדיין מנחם בגין ועוד.

● נתקלת בגילויי זלזול או עקיבות אישיות בנוך גע לתוארך?

ועוד איך. לא פעם, כשפירסמתי ביקורת מושחזת על מיפגלת, היו מקניטים אותי — בתחילה: „הדוקטור הזה!“ ואחר-כך: „הפרופסור הזה!“ פעם אפילו פירסם עיתון מפלגתי: „בוקר טוב, פרופסור!“

● אני מבינה מכך, שלא נוח במיוחד להיות כיום פוליטיקאי-אקדמאי.

אני הרי יודע שזה לא נגד הפרופסורה. עובדה היא, שאותם אנשים שליגלגו על הדוקטור בני בגין ועל הפרופסור משה ארנס — הציגו את מועמדותו של הדוקטור אליהו בך-אלישר לתפקיד יושב-ראש הנשיאות. יצחק שמיר, שכמחנהו יושבים ארנס ובגין, אינו, עם כל הכבוד, פרופסור. כך שאני לא מרגיש שזה נגדי.

מקסים לוי:

„אחי התכוון שיש לבגין כמה משיכים!“

יש לך ממשיד! המישפט — אשר הופנה למנחם בגין — ייזכר תמיד לדוד לוי. כשפנית אל אחיו של לוי, מקסים לוי, שהוא ראש-עיריית לוד ואחד מראשי מחנהו של האח הבכיר, שמעתי מפיו פרשנות מפתיעה להצהרה זאת.

● במבט לאחור, אתה חושב שהיה זה נכון מצד אחיך לזרוק את ההצהרה היומרנית הזאת?

האמת היא שלא פירשו אותו נכון. הוא פשוט אמר שיש ממשכים לבגין בגורדיה של חרות. הוא התכוון לכל המנהיגים, ופירשו זאת לא נכון. פשוט סילפן!

● למה הוא התכוון במושג „ממשיד“ — סיגנון של התבטאות? לתכנים?

הוא התכוון מבחינת-האיש. האיש היה מנהיגה של התנועה במשך שנים. הוא דיבר על האישיות של בגין. האיש עצמו לימד הרבה אנשים בתנועה, ולכן יש לו ממשכים.

● אתה יודע, בוודאי, שיש הטוענים כי סיגנון נאומי של אחיך דומה להפליא לסיגנוני של בגין, עד כדי חיקוי.

אני שומע את זה בכל מקום. אני חושב שדויד נואם טוב מאוד. הלוואי וזה היה נכון שהוא כמו בגין, מכיוון שבגין היה נואם מעולה. ככלל, מנסים להטיל כתם על דויד. אומרים שהוא מייצג את הפראות, כאילו שהוא עירער על מנהיגותו של שמיר, כאילו הוא הסית אנשים להתפרע.

● וזה לא נכון?

במישפחה שלנו, גם אני וגם דויד למדנו מאבא, שאסור להיבנות על עריות. כשת"י קמה, אבא אמר, שאסור לתנועה כזאת להתקיים. דויד הוא כוח אלקטוראלי בעם, אבל את המהומה עורר יצחק שמיר לא פחות ממנו. לעומת נאומי המרגיע של אחי, הוא ממש יצא מכליו.

גם אנשים השתוללו, כי הביאו אותם סתם לשלושה ימים. הצירים עזבו עבודה, מישפחות, וחיכו וחיכו וחיכו. כמה אפשר היה לחכות? הם פשוט השתגעו מזה.

● בכל זאת, מכל הוועידה הסוערת ורבתי-התהפוכות הזאת זוכרים דווקא את הצהרתו של אחיך. איך אתה מסביר זאת?

אינני יודע. יכול להיות שגם העיתונות עיוותה את זה, אבל אני לא רוצה להאשים את אמצעי-התיקשורת. מי שניזוק הכי הרבה מהוועידה הזאת — זאת תנועת-החרות, ולא אחי. ואם מיכאל דקל אומר שצריך לסלקו מהתנועה, אז אני אומר שלדקל, רוני מילוא וצחי הנגבי אין בכלל מקום בתנועה!